క
థ

"ఈ ఆడవాళ్ళతో ప్రయాణంచేయడం కంటే బుద్ధి తక్కువ పని మరొకటి లేదు" అంటూ విసుగుతో సన్నగా గొణిగేరు మా వారు. ఆయన విసుగ్గానూ, కోపంగానూ ఉన్నప్పుడే నేను బహువచనంగా అనిపిస్తానని మావారి మీద నాకు పరిశోధన.

ఆయనకి కోపం వచ్చినప్పుడు సింహంలా, విసుగొచ్చినప్పుడు చిరుతపులిలా, బాధలూ, దిగుళ్ళు పడేటప్పుడు గంగిగోవులా ఉంటారు. ప్రస్తుతం సింహం చిరుత పులీ ఆయన మొహంలో పోటీ పడుతున్నాయి. తొంగి చూడటానికి.

మరాయనకి అంత కోపం రావడానికి నేను సగం కారణమైతే, తక్కిన సగంకారణం మేము వెళ్ళాలనుకున్న సిటీ బస్సు ఐదు నిమిషాల క్రితం వెళ్ళి పోవటం.

"నీ కెన్నిసార్లు చెప్పినా సరయిన టైమ్‌కి తెమలవు. తెల్లారి నాలుగ్గంటలకే లేపినా? రెడి కావడానికి ... అప్పట్నించి ఏం చేసేవు? నా పనలన్నీ చూసుకుని సూట్‌కేసు లో బట్టలు సర్ది పెట్టేను- ఐదు ముప్పావుకి కావీ నీ జడ వేసుకోడం, కాటుక దిద్దుకోడం అవలేదు... నీ కింకా ఎన్నేళ్ళు పడుతుందో టైమ్ విలువ తెలీడానికి ..."

ఆయన సహజ ధోరణి అది, నేనే చేయనూ! ఆయన ఏ ఊరికియినా పొద్దునే బయల్దేరాలనుకున్నారా... రాత్రే అలారం పీకి "కీ" యిచ్చి ఉంచుతారు. అదెక్కడ మోగకుండా పోతోందోనని తెల్లారే లోపుల ఓ డజను సార్లు లేచి "ఏంటిది ఆడుతోందా అసలు?" అంటూ అనుమానంగా చూస్తూ ఉంటారు. చివరికది లారం మోగే టప్పటికి ఆయన ప్రయాణ సన్నాహాలన్నీ ఒక్కటీ మిగల కుండా పూర్తయి పోయిఉంటాయి... అదాయన ఖర్మ! అందరూ అలాగే 'ఖర్మ'తో బతకాలని ఆయన హౌస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో మొదటి అన్ రిటన్ రూలు!

"బళ్ళార్లో మనకి ఏడున్నరబస్సుదొరుకు తుందా? ఇంకేం దొరుకుతుంది... మనం పదిన్నరకి అనంతపురం చేరలేం... ఆ ఈశ్వరావు గాడు -పెళ్ళికి ఆలస్యంగా వెళ్ళినందుకు-- 'ఏకంగా బారసాల నాడు రాలేక పోయేవా? అని వెదవ జోకులు వేసి తీరుతాడు... అది మాత్రం ఖాయం..."

ఎవరయినా మా యిద్దర్ని అలవోగ్గా చూస్తేమటుకు ఆయన నాకేదో చెబుతున్నా రని అనుకుంటారు. కానీ ఆయనకి పాత నాటకాలు చూసే అలవాటేమో, అందుకే స్వగతంలా చెప్పకు పోతుంటారు. దాన్నే నా పరిభాషలో "గొణుడుగు" అంటాను.

ఆయన గొణుగుడు వినకుండా అలా ఓసారి చుట్టూ కలయ జూసేను. సంగనకలు పల్లెటూరే అయినా నగరానికి అతి సమీపంలో వుండటం వల్ల సిటీ బస్సులూ, ఆటో రిక్షాలూ, రిక్షాలూ తిరుగుతూ ఉంటాయి. సిటీ బస్సులు తిరుగుతాయి కాబట్టి చిన్న బస్టాపుంది. దాంట్లో ప్రయాణీకులు లేరు గానీ ఓ గేదె దాని ముద్దుల పట్టి కాపరం చేస్తున్నాయి. రోడ్డు కిరు వైపులా రెండు చిల్లర కొట్టులూ, రెండు కిళ్ళీ కొట్టులూ నాలుగు టీ స్టాల్లూ ఉన్నాయి. అల్లంత దూరంలో ఓ ప్రభుత్వ సారా దుకాణం కూడా ఉంది.

"ఏమండీ ఆటో కావాలా?" అనడిగేడు ఓ ఆటో డ్రైవర్.

వెళ్దాం పదండీ! అందామనుకున్నాను.

"ఎంత?" మా వారు అడిగేరు.

"ఒకరికి నాలుగు రూపాయలు"

"ఇద్దరికీ ఎనిమిది? అఖ్ఖర్లేదు-వెళ్ళు" అన్నారు మా వారు.

ఈయన అలా అనగానే అక్కడున్నఇద్దరు పల్లెటూరి వాళ్ళు అందులో వెళ్ళిపోయేరు.

"ఈ ఆటో వాళ్ళంత దోపిడీ మరెవరూ చేయరు ఒకరికి నాలుగు రూపాయలట" అంటూ ఓ స్టేట్ మెంట్‌ని గాల్లోకి వదిలేసి సిగరేట్ వెలిగించేరు మా ఆయన.

బళ్ళారిలో అనంతపురం వెళ్ళే యస్.జి బస్సు ఎక్కాలంటే ఆటో రిక్షాకో, రిక్షాకో వెళ్ళాల్సిందే, 7 గంటల వరకు మరో సిటీ బస్ లేదు.

"రిక్షాఏదయినా వస్తుందేలో వెళ్లాందలే!" అన్నారు మా వారు.

రిక్షా వాడికి నూరేళ్ళ ఆయుష్షు ఉన్న టుంది. లేకపోతే అనుకున్నదే తడవుగా కన బడ్డం ఏమిటి? అతను సరాసరి మా దగ్గరకే వచ్చేడు.

"వస్తావా బళ్ళారి బస్టాండ్‌కి... ఏమివ్వాలి?"

"నాలుగు రూపాయలియ్యండయ్యా!"

"అబ్బే కుదర్దు మూడు రూపాయలిస్తా"

"కుదరదయ్యా! బళ్ళారి చూసే దానికి దగ్గరగా కనబడతాది. కానీ, శానా దవ్వుం దాది సామీ!

అంతడన్నది నిజమే-నాలుగు కిలో మీటర్లు వుంది. మేమున్న చోటికి, అందుకే నేమో మా వారు మారు మాటాడకుండా 'సరే ఎక్కు' అని నన్ను ఆజ్ఞాపించేసి రిక్షాలో కూచున్నారు. నేనూ కూచున్నాను.

- చిలుకూరి దేవపుత్ర

రిక్షా కదిలింది.

మెల్లగా ఊరి పొలి మేలు దాటుతోంది... చుట్టూ పచ్చటి పత్తి పొలాలు ఒకటో రెండో లారీలు ఎదురొస్తున్నాయి.

అతను మరీ జబ్బు మనిషిలా ఉన్నాడు రిక్షాను చాలా మెల్లగా తొక్కు తున్నాడు.

"సిటీ బస్సు కేతే రెండు రూపాయలకే ఇద్దరం బళ్ళారి చేరే వాళ్ళం. ఇప్పుడు చూడు నాలుగు రూపాయలు..." అన్నారు మా వారు.

"ఆ ఆటో వాడి కన్నా నయం కదా!" అన్నాను. కొంచెం గొంతు తగ్గించాను. రిక్షా వాడి చెవి సోకకుండా.

"అవుననుకో... ఒక్క అయిదు నిమి షాలు ముందుగా వచ్చుంటే రెండ్రూపాయలు మిగిలేవి..."

నేను మౌనంగా ఉండి పోయేను. టైమ్, విలువ, డబ్బు విలువ మీద విడి విడిగా రెండు లెక్చర్లు ఇస్తారేమో నని భయపి.

"కేవలం రెండు రూపాయలకే ఈ పాటికెప్పుడో బస్టాండు చేరే వాళ్లం ఏ హోటల్‌లోనో టిఫిన్ చేసేసి హాయిగా బస్ కోసం ఎదురు చూస్తూ ఉండేవాళ్ళం... ఇప్పుడు చూడు, వీడెంత నిదానంగా తొక్కు తున్నాడో మరో గంటకయినా చేరుస్తాడా

బళ్ళారి... అప్పుడే ఆరుంపావు అయింది... తొందరగా తొక్కవయ్యా ఇంత నిదానమైతే ఎలా" అంటూ రిక్షావాడి మీద కేక లేశారు.

శక్తినంతా కూడ దీసుకుని తొక్కు తున్నాడు అతను.

"దారికి దారికి రిక్షానే దొరకాలా?" అంటూ తల పట్టుకున్నారు ఆయన.

"చాల్లేండి అతను ఏంటే ఏ మను కోడూ! బాగానే తొక్కు తున్నాడుగా" అన్నాను గుస గుసల్తోటి.

"ఏవనీ... వీడి తీరు చూస్తోంటే కాసే పట్లో సొమ్మసిల్లి పడి పోయేట్టున్నాడు... పోనీ నేన తొక్కనా?"

ఆయన చచ్చు జోకులుఎక్కడవింటాడో నని "మీది ఈ ఊరేనా బాబూ!" అన్నాను రిక్షా వాడి నుద్దేశించి.

"కాదు తల్లీ! మాది రాయదుర్గంఅవతల బైరవాని తిప్ప వానల్లేక ఉన్న ఎకరా నేల బీడు పడిపోయె... ఏం చేసేది... అందుకే ఊరు విడిచి ఈడి కొచ్చి రిక్షా తొక్కుతా ఉంటాము" అన్నాడు రిక్షావాడు.

అందుకే-అతను నాలుగు రూపాయలకే రిక్షా తొక్కుతున్నాడని అర్థమైంది.

ఏమయితేనేం బళ్ళారి బస్టాండ్ లోకి చేర్చేడు రిక్షావాడు.

అప్పటికే మేం వెళ్ళాల్సిన బస్సు సిద్ధంగా వుంది. నేను షూట్ కేసు తీసుకొని బస్‌లో కెళ్ళి కూచున్నాను. రిక్షా వాడికి డబ్బు లివ్వడానికి గాను అక్కడే ఉండి పోయేరు మా వారు.

కండక్టరు రావటం, నేను టికెట్లు తీసు కోవటం అన్నీ జరిగినా అప్పటికీ మా వారు రాలేదు. రిక్షా వాడికి డబ్బు లివ్వడంలో అంత ఆలస్యం ఎందుకు జరుగు తోందో! 'రిక్షా ఎప్పుడు-ఎలా తొక్కాలి' అన్న టాపిక్ మీద లెక్చర్ ఇవ్వటం లేదు కదా?

బస్ స్టార్టయింది. కాని కదల్లేదు.

సరిగ్గా అప్పుడు ఆత్రం గాత్రం గా ఆయన బస్సెక్కేరు. చేతిలో తెలుగు డైలీ పేపరుతో నవ్వుతూ వచ్చి కూచున్నారు.

"ఎందు కాలస్యమైందీ?" అడిగేను.

"రిక్షా వాడికి నాలుగు రూపాయల చిల్లర యివ్వటానికింత ఆలస్య మైందిలే... ఐదు రూపాయల నోటిస్తే ఒక్క రూపాయి తిరిగి యివ్వడానికి తన దగ్గర ఏమీ లేదంటాడు వెదవ! ఐదు రూపాయలూ ఇస్తాడులే అని ఆశమో!"

"పాపం! అంతదూరం నుంచి నాలుగు రూపాయలకే వచ్చాడు కదండీ-ఆ ఒక్క రూపాయి ఇచ్చుంటే ఏం పోయేది." అన్నాడు.

నావేపు వింతగా చూసి-"నీకు మతి పోయిందా? మనను సిటీ బస్సే దొరికుంటే రెండు రూపాయలకే వచ్చే వాళ్ళం. ఇప్పుడు మనకి రెండు రూపాయలు లాస్ అయినట్టే లెక్క. అందుకే అయిదు రూపాయలు చస్తే యివ్వకూడదని ఈ డైలీ పేపరు కొన్నా..."

"బస్సు, రిక్షా ఒకటెలా అవుతాయండీ! అది యంత్రం, ఇది రిక్షా వాడి శ్రమ...!"

"అవన్నీ ఎవడిక్కావాలి! డబ్బు ఎంత నష్ట పోతున్నామో అన్నది ముఖ్యం కానీ!... నీకు బుద్ధుందా అసలు-రెండు రూపాయలు నష్ట పెట్టింది కాక మరో రూపాయి నష్టపోతే దేమా అని వాతో వాదం!!! చాల్లే ఇంక నోర్మూయ్!!

ఆయనలా మాటాడుతోంటే-మనిషి శ్రమ ముందు యంత్ర భూతం వికటాట్ట హాసం చేసినట్టు అనిపిస్తోంది నాకు.

నెమ్మదిగా కదుల్తోన్న బస్సు కిటికీ లోంచి కనబడ్డాడు రిక్షావాడు.

ఎంత దూరానికి, ఎంత డబ్బు చార్జి చేయాలో తెలీని అతను. మరెవరికో మోస పోవడానికేమో అప్పుడే వచ్చిన బస్సు వంక ఆశగా చూస్తున్నాడు. మేం కూచున్న బస్సు మెల్లగా కదుల్తోంది.

కాశీలో కుడ్యచిత్రాలు

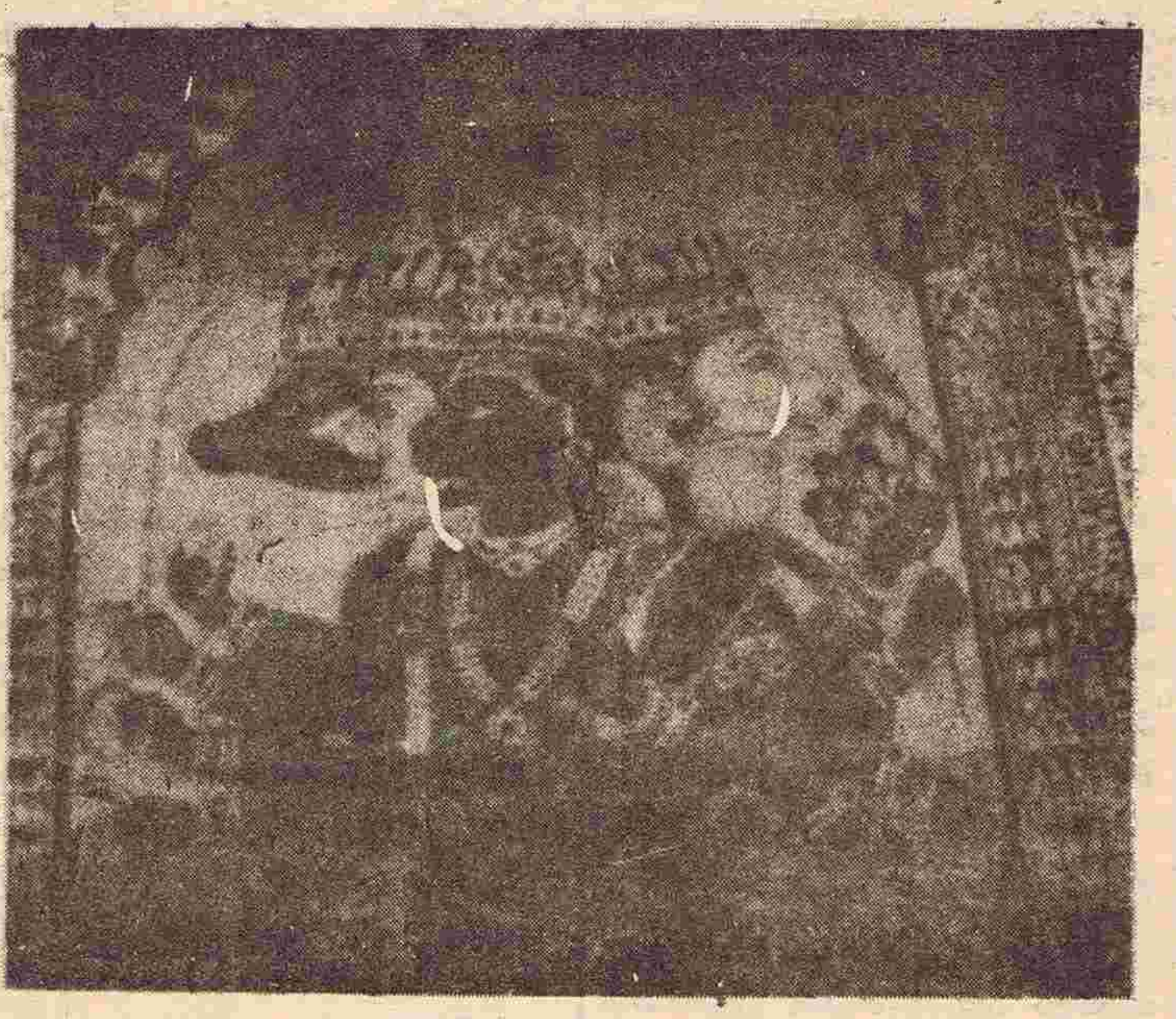

హిందువులు పరమ పవిత్ర క్షేత్రంగా భావించే వారణాసి నగరం మూడువేల సంవత్సరాల చరిత్రను, గంగాతరంగాలపై ముద్రించుకున్నది. విద్యాకేంద్రంగా, సకల కళానిలయంగా ఇతిహాసంలో నిలిచిపోయింది. కాశీ వలెనే అక్కడ కుడ్య చిత్రకళ కూడా బహు పురాతనమైనది. మత సాంప్రదాయా లకు కాణాచిగా పరిఢవిల్లిన కారణాన ఆ నగరంలోని కుడ్య చిత్రకళ కూడా పౌరాణిక నేపథ్యాన్నే ఆశ్రయించింది. పురాణ ఘట్టా లను గోడలపై సప్తవర్ణాలతో మేళవించి అద్భు తంగా చిత్రించేవారు కాశీలో. అయితే కాల పరీక్షకు తట్టుకునే శక్తి కుడ్య చిత్రాలలో కొరవడిన కారణాన, పురాతన చిత్రాల ఆచూకీ మనకు లభ్యం కావడంలేదు. విదేశీ దండయాత్రల ప్రభావం కుడ్య చిత్రాలపై కూడా ప్రసరించింది. క్షీణించిపోతున్న ఈ కళకు తిరిగి జీవం పోసినది మేవార్ రాజ వంశం. మేవార్ రాజవంశీయులలో రాణా కుంభ కుడ్య చిత్రకళను అమితంగా ప్రేమించాడు. కోటలు, గుళ్ళు, గోపురాలు నిర్మించి వాటి - కుడ్యాలపై రాగరంజిత చిత్రాల్ని ఆవిష్కరింపచేశాడు. 15వ శతాబ్దంలో పునర్జన్మనెత్తిన కుడ్య చిత్రకళను మహమ్మదీయ పాలకులు కూడా పోషించారు. వారు దర్బారులలో, శయన గృహాలలో కుడ్య చిత్రా లను చిత్రింపచేశారు. అందువలన ఆ చిత్రా లలో మతపరమైన నేపథ్యం కంటే, ప్రకృతి, విలాస దృశ్యాలు వస్తువులుగా అమిరాయి. ముఖ్యంగా మొగలాయీ చక్రవర్తులు ఈ కళను ఆదరించారు. అక్బర్ కొలువులో ప్రధాన సైన్యాధ్యక్షునిగా పనిచేసిన రాజా మాన్‌సింగ్ మొగలాయి, రాజపుత్ర శైలులను మేళవించి కుడ్య చిత్రాలకు కొత్త రూపాన్ని అందించారు. రామాయణ, భారత, భాగవ తాదులు వివిధ ప్రాంతీయ భాషలలోకి అనూ దితం కావడంతో భక్తి ఉద్యమం ప్రచారం లోకి వచ్చింది. దానితో పాటు, ఉద్యమాన్ని ఆశ్రయించుకున్న కుడ్య చిత్రకళ ఆదరణకు, ప్రచారానికి నోచుకుంది. కాశీలో నేటికీ కాన వచ్చే కుడ్య చిత్రాలు భక్తి ఉద్యమ స్ఫూర్తితో వెలువడినవే. మొగల్ పాదుషా జహంగీర్ కాలంలో పరిపాలనా కేంద్రాన్ని జానాపూర్ నుంచి వారణాసికి మార్చారు. ముస్లిమ్ చిత్ర కారులు, కళాకారులు కాశీ నగరంలో స్థిర నివాసం ఏర్పరచుకుని, వారణాసిని కళా కేంద్రంగా రూపుదిద్దారు. అయితే కాల గతిలో అన్ని కళల వలెనే కుడ్య చిత్రకళ కూడా ఆదరణకోసం తపించిపోవడం కాశీలో కానవస్తుంది. కాశీలో కుడ్య చిత్రకారుల జీవన స్థితిగతులే ఇందుకు సాక్ష్యం.

—ఓలేటి

చిలిపితనం చిన్నారికి ఆభరణం

చిలిపితనం చిన్నారులకు ఆభరణం. అల్లరి వారి సహజ లక్షణం. ఏ అల్లరీ చెయ్యని చిన్నా రుల్ని చూసి మెచ్చుకునే బదులు, వారిలో

ఏదో లోపం ఉందనితెలుసుకోవాలి. అయితే చిలిపితనం మితిమీరితే ఆకతాయి తనం పగ్గాలు తెంచుకుంటే దానిని కూడా లోపం గానే పరిగణించాలి. కొందరు పిల్లలు ఇంట్లో ఉన్నంత సేపూ పిల్లి కూనల్లా ఉంటారు. గుమ్మం దిగితే చాలు పులి పిల్లలై పోతారు. బడిలో పట్టశక్యం కానట్లు ప్రవర్తిస్తారు. అటు వంటి పిల్లల సంగతి టీచర్లు చెప్పే వరకు తల్లి దండ్రులకు తెలియనే తెలియదు. హద్దులు మీరిన ఆగడాలకు కళ్లెం వెయ్యకపోతే పిల్లల భవిష్యత్తుకు ప్రమాదం వాటిల్లుతుంది.

పసివారి మనస్తత్వం సున్నితమైంది. వారు వాత్సల్యాన్ని కోరుకుంటారు. చిగురాకు జొంపంలా చిన్న గాలి కెరటానికే స్పందిస్తూ ఉంటారు. మొండితనం, మూర్ఖపు పట్టు దల, చీటికీమాటికీ అలకలకుపోయే స్వభావం ఇవన్నీ పెంపకంలోనే వారికి సంక్రమించే అవ లక్షణాలు. తల్లి తండ్రులలో అభద్రతా భావం, మితిమీరిన కట్టడితనం, లోపాలను ఎంచే గుణం, జీవితంలో తాము సాధించలేని దానిని తమ పిల్లలు సాధించాలని, ఇష్టా ఇష్టాలతో నిమిత్తం లేకుండా వారిపై తమ భావాలను బలవంతంగా రుద్దటం, ఇతరులతో సరిపోల్చి చూసి, తమ పిల్లల్లో కరువైన లక్షణాలగురించి అందరి ముందూ ఏకరువు పెట్టడం, గోరం తలను కొండతలుగా అభివర్ణిస్తూ చిన్న తప్పి దానికి పెద్ద శిక్ష విధించడం, మితిమీరిన గారం చెయ్యటం, అడిగినదే తడవుగా సాధ్యా సాధ్యాలను ఆలోచించక అన్నీ కొనిపెట్టడం మొదలైన వన్నీ పిల్లలలో మొండి తనాన్ని పెంచి పోషిస్తాయి. అందువలన ఆగడాలు శ్రుతి మీరినప్పుడు పైన పేర్కొన్న కారణా లను ఆరాతీయాలి. దీనిని మానసికసమస్యగా గుర్తించి, పరిష్కారానికి దారులు అన్వేషిం చాలి. బలప్రయోగంతో పసివాళ్లను వశపరచు కోవటంవలన ఒనగూరే ప్రయోజనంతాత్కా లికమైనదని గుర్తుంచుకోవాలి.

-సమీద్.

16/3